

Pesti farsangok hajdan és most

Régen a jótékonykodást sem felejték el a farsangolók — Amikor Rudolf királyfi tízezer forintot adott egy szép asszony csókjáért — Híres pesti szálák, ahol nagy murik estek — Mi lett a Buzelkából a Kis Vigadó? — Verkli-szó és rezesbanda mellett farsangol a nép

A Friss Ujság számára írta: **Simonyi Sándor dr.**

Most kezdődik a farsang, de — ajnos — a pestiek hangulata nem éppen farsangi. Sok minden hiányzik itt a jókedvhez. Többek között hiányzik az az átlagos jólét, amiből az ellenék, hogy ne legyen olyan rengeteg munkanélküli és hogy a nyomor kisebb mértékkel legyen mérhető Budapesten. Mert a régi mértéktől már meg sem mérhető az itteni nyomorúság.

Mi volt a régi jóidőkben?

Az is igaz viszont, hogy azok a régi jó idők sem voltak fenéki tejfel. A szegény ember akkor is csak szegény ember volt, ámbar talán a víz nem ért úgy a szájáig, mint mostanában. Eleink jókedve ennek megfelelően kiadósabb volt és bőségesen akadt Pesten olyan „szálák”, ahol táncra perdültek ilyenkor farsang idején. Hogy ne menjünk nagyon messzire vissza, 1863-ból ezeket olvassuk az „Ország-Tükre” című budapesti képes közlönyben, amely hűséges tudósítást hoz az akkori pesti farsangról. Azt mondja az Ország-Tükre: „Az ideai farsangi bál vigalomnak az adott sajátos fényt, hogy a jelenlévők a nemzeti öltözékek szépségével tündököltek. Ez az, amit az idegenek különösen bámulnak s amit az egyik bálon jelenlévő francia tiszt nem győzt elégé magasztalni.”

forintot jövedelmezett az inségek javára.”

Bezzeg, ezzel is másképp állunk manapság. A mostani urfiak, — a mágnás esetek, de még a nem mágnások is nem igen táncolnak azért, hogy jótékonykodjanak. A jótékonybálok mintha kijöttek volna a divatól. Pedig ha soha, de manapság igazán helyükön valóok lennének, hiszen soha nem volt a nyomor oly nagy, mint most. De ugylátszik, minél nagyobb a szegénység, annál keményebb az emberek szíve, annál kevesebbet törődnek a nyomorgók megsegítésével.

A Fátzsán, a Vadember, meg egyéb pesti szálák

Régmúlt idők krónikáit lapozgatva, azt találjuk, hogy főuraink és hölgyeink u. n. „inségbazárokat” rendezésével igyekeztek enyhíteni a nyomort így farsang idején. A nevezetes inségbazárokat a dunaparti Lloyd Egyesület termeiben tartották. A termeket kis fülkékre osztották fel s a hölgyek itt árultak drága pénzben a különböző hasznos és haszontalan dolgokat. Ilyenkor esett meg, hogy a híres gavallér Károlyi István gróf ezer forintot adott az öt forintos belépőjegyért. A szép grófnok öt forintért árulják a cukrozott gesztenye darabját. Itt adott tízezer forintot Rudolf trónörökös egy

szóló leveleit tartalmazza, akkor ill el még csak a szemünk-szánk, hogy minő bőségben voltak Pesten akkoriban a táncolásra alkalmas lokálok, a szálák, ahogy akkoriban mondották és milyen vig farsangok jártak abban az időben Pest-Budán. Furkát uram elsőben is elmondja, hogy a maga idejében a budai redutt volt a legnevezetesebb szála. Utána rögtön a Falka-

Óbudán verkli-szó mellett, a ligetben rezesbanda mellett farsangolnak

A híres Buzelka, amely a rég elfeledett Holdvilág-utcában volt egykoron — eltemetődt az idők sirjában. Pedig de sok szép farsangi muri esett meg itten. A Nagyfuvaros-utcában egykor vi-

Igy mulattak a hadiak és leányzók farsangkor a Buzelkában.

szála következett, de a harmadik hely a „Fátzsán” nevű szálát illette, míg a negyedik helyen a Kamhel állott előkelőség dolgában. Az istenadta nép azonban az Aufhalterbe, a „Három kapások” szálájába és a „Vadember”-hez emeztet szálákba járt, hol is igen szemügyre való fehérség forgó-dék és ingerlé táncra városunk iparos ifjuságának színejavát, miből is gyakorta házasságok kerekednek.

De nem voltak azonban megvetendők azok a farsangi mulatságok sem, amelyek a Ráztvárosi Koronában, a „Hét választó” Hercegeknek Fő Redutt szálájában, továbbá a „Fekete avagy Kormos Reduttban” estek meg vala, hol is „sokan táskájokat s lelkeket befektetik vala” — vagyis, hogy pénzes táskájok és lelkük is gyászos állapotba került vala a mulatság végén. Még sokáig folytathatnók így a felsorolást, de minek ez. Nézzük inkább, mi maradt meg a régi jóból a mai idők elszontyolodott, gondok között tengődő fiának és leányának.

rágzó Kis-Vigadó is régen becsukta kapuit és most a VIII. kerületi zsidó hitközség székháza és imaháza van a helyén. Nem is olyan könnyű dolog ma táncos szálát találni a kisembernek ebben a nagy városban. A Herminyón lévő Bukóssy-féle vendéglő nagyterme hívogatja az egyszerű népet most a farsangban. Itt még vidám az élet, szépen szól a rezesbanda, de már jazzos muzsika is járja felváltva. Hiába: — a jazz a divat és nem lehet tenni ellene. Nincs is olyan kiválóos virradatig tartó heje-huja, mint a Kis-vigadóban volt, ahol még esákosan jártak a csárdást a magyar nadrágos közös bakák, tüzerek és fuvézerek, akiket a tapasztalatlan falusi leányzók gyakran tévesztettek össze a huszárokkal, amiből sokszor támadtak véres esatározások a füstös falak között.

Óbudán viszont még most is verkli szó mellett perdül táncra az ifjuság. A régi házak, régi kis-koromáiban a hosszú, mély, fedett kapualja szolgál táncsteremül. No meg az üveges szaleklik, ahol remek farsangi táncmulatságok esnek meg ilyenkor. A jó környék, a pestkörüli városok és községek ifju népe sem marad ki a sorból, ők is kiveszik részüket a farsang örömeiből. Egy kis statisztika mindennél szebben beszél: az ideai farsangra 250 u. n. uri bált, 540 polgári bált és 707 rongys-bált hirdetnek. Aki nem hiszi, számolja utána. És, hogy ha már meg les a mulatság, a jó kedv sem maradj el. Gondoskodik arról a kadarka a csopaki és a cigány, no meg a jazz, pedig az utóbbi nélkül megvöltünk valahogyan a régi időkben. Azonban ne sokat okodjunk — egyszer élünk —, lógassuk a fejünket farsangunk. Elég a szomorúságból az eszten többi hónapjában!

Amikor még magyar nemzeti ruhában báloltak farsangkor Pesten.

Ugy ám, akkoriban magyaros öltözékben báloltak a pesti hölgyek, nem pedig mint manapság — tárdén felülig csupaszon, elől hátul mesztelenül, amit ma estélyi toalettnak hívnak. Akkoriban, ha aludni tértek, akkor is jobban fel voltak öltözve a hölgyek, mint mostanság, amikor bálba mennek. Az 1864-es esztendő egyébként is a virradás esztendeje volt. Akkor kezdett hazatakarodni Magyarországhól a rengeteg osztrák és cseh beamter, akiket a 48-as idők után telepített ide bosszantásunkra a rövidlátó bécsi kamarilla. Közégett már 1867, — a kiegészés kora és frissebb légáramlatok kezdtek járni. Nőink és férfaink nemzeti ruhával tüntettek az osztrák zsarnokság ellen, amely pár év előtt még ezt is börtönnel büntette volna.

De a nyomorúság akkoriban sem volt éppen kicsinylendő. Azt mondja az egyik akkori tudósítás, hogy: „Még kell adni, — ez ideai farsang nemcsak mulatságos, hanem igen jótékony is volt. Akik mulattak, egy percre sem felejték azokat, akiknek kenyér kell. Segélygyűlétek és a szükölködők jelentékeny összegeket kaptak mulatságainkból s maga az ugynevezett „Urí bál” (fiatal mágnások rendezték) — 1720

szép magyar grófnó csókjáért. A csókra ugyanis licitálás folyt, de amikor az ötezer forintos ajánlat után Rudolf trónörökös mindjárt tízezeret ajánlott meg, — egyszerre megszünt a licitálás és a daliás főhercegnek engedték át a pálmát, illetve a pálmadereku grófnó jótékonyági csókját.

De volt még egyéb nevezetességük is a farsangi inségbazároknak. Többször megtörtént, hogy Deák Ferenc, a haza bölcse, saját készítésű fafaragványait engedte át eladásra a jótékony cél érdekében. A nagy államférfiu ugyanis a maga szórakozására remek faragványokat csinált. Mondták is neki, hogy megélne ebből is, ha a sors nem veti őt a politika porondjára. A költőkirály, Jókai Mór is saját festményeivel és díszes dobozaival szerepelt a bazárokon. A nagy író még díszes dobozokat gyűjtött szívenedéllyel s csak ilyen alkalmakkor vált meg tőlük. Az ilyen inségbazáros bál aztán négy-öt napig is eltartott és a végén már a polgárság is kivehetette részét a nagy urak mulatságából.

Ha ezután még messzebbre nyulunk vissza és kézbe vesszük a híres Furkát Antal művét, amely 1803-ban kelt és a pesti bálokról

A

„KRONPRINZ“

petrolgáz-gép új, sokszorosan javított modellje garantált füst- és szagmentes gáz-lánggal szivattyukészülék és más fűtőanyag-al való előmelegítés nélkül ideális mindenki számára. A törvényesen bejegyzett és védett

„KRONPRINZ“

10

csomagolással rendelkezik:

1. Legújabb szerkezet.
2. Számos javítás.
3. Tisztos anyag.
4. Modern szépség.
5. Legcsakélyebb petrol-leum-égőszívás.
6. Legnagyobb fűtési erő.
7. Különösen olcsó árák.
8. Főzészak, sütés és es előmelegítés fűtőkölyháként egyaránt alkalmazható.
9. Minden szabványos felállítható és azonnal meleg.
10. A legnagyobb tisztaság és a legkisebb fűzési és fűtési munka.

Egyetlen más főző- és fűtőkölyha sem rendelkezik annyi közönséglevelel, mint a

„KRONPRINZ“

Tekintse meg budapesti lezakarunkat: **Budapest, VI, Andrassy-ut 31**

Kérjen közönséges levelezőlapot árjegyzéket és katalógust a központtól a következő címen:

Kronprinz-Werke, H. H. Kimplik, Guatramsdorf bei Wien (Österreich)

MAGYAR LEVELEKET KÉRÜNK! MAGYAR LEVELEZESI OSZTÁLY!

Kizárólag szaküzletekben kapható! Házaló ügynököket nem foglalkoztatunk!